

in den staat
offer, waardoor
gegeven.

It hij schuldig.

beste over het

éne lijn gesteld
iv, in de boeken
54).

enken aan het
erkt". Dus wan-
et denken" aan
het niet histo-
„doot denken“
tetoekend, is hij
e van zulk een

der kennis des
gelijk te stellen
kracht van di-
n, waarom die
t, al groeiden er
len of pruimen,
wat hij eerst

n) niet met een
zoals trouwen
onder de slang
b. 12:13." Maar
andere Gerefor-
ij geloofden wel
„gewone“ slang
ment werd van
e slang sprak
het eerst met

raagt alle trek-
t heeft univer-
in 't licht van
tieden de groote
statisch worden
et symbolische,
objecteert in het

raak.
en profeet het
ekomst?
etoogt: evennu-
uwe Jeruzalem
innen we ons
te profeten zien

ebouwd op die
et verleden heet
iet niet tot in
heden bevatten,
ontwaar. Ver-
rekt niet gelijk
toegeeflijkheid
haal van schep-

en ongeloovige
„symbolische“
en 3 als zui-
h ik vrees, dat
haar arglistig-
edovoren worden
die in Christus

Adam is eerst
erleid geworden,
reding geweest“
het daar voor

Heiligen Geest.
Riemens leert

an Augustinus'
en geloofend-
igheid" (bl. 62).
e toestand van
t (bl. 65).

t niemand ver-
alleen schuldig,
daadwerkelijke
niet geoordeeld
naar onze wer-

leer van de

8 — „van een
m gaat buiten

bewustzijn van

over het reli-
oordeelen!

voor hun reli-
ods Woord.

Men meene niet, dat in dit hoofdstuk niets goeds staat.

Dr Riemens stelt den mensch zedelijk verantwoordelijk; spreekt uit, dat zonde schuld is; wil niet weten van zonde als een „nog-niet“ enz.

Daarne nemen we dit ook voor onze rekening. Toch mogen we niet verbergen, dat dit hoofdstuk ons verwarder lijkt dan een van de vorige.

En vooral de argumentatie stelt te leun.

— Professor Wille's Inaugureele.

De vorige week Vrijdag hield prof. Dr Wille, benoemd hoogleraar in de Nederlandsche Taal- en Letterkunde aan de Vrije Universiteit, zijn inaugureele oratie in het gebouw van den Werkenden Stand.

Zijn onderwerp was: Aesthetisch-puritainisch. Zijn rede beantwoordde aan hooge wetenschappelijke eischen. Men gevoelde het aldra, dat hij zijn stof volkomen beheerschte.

Maar ook was zijn oratie uitgesproken principieel, gelijk dat hij een stichting als onze Vrije Universiteit past. De zuivere goud der Gereformeerde beginselen kwam er n uit tegemoet.

Wij danken den Heere voor de rijke toekomstbeloften, welke ons hier uit tegen klonken.

Men kan er op aan, dat het onderwijs van prof. Wille van het principieel zal zijn doordrenkt, zonder van het wetenschappelijke ook maar iets prijs te geven.

Wij hopen, dat zijn oratie spoedig in druk verschijnt, opdat heel ons volk ervan geniete.

— De Inaugureele van Dr Palache.

Deze oratie werd Maandag 26 Januari gehouden. Met eenige spanning werd zij verwacht.

Zou prof. Palache nog reageeren op de aanvallen, waaraan hij den laatsten tijd had bloot gestaan?

Als men het verslag van zijn oratie over het geschiedkundig verhaal in het Oude Testament leest, meent men een moderne dominee te hooren.

Van een sprekende slang en een sprekende ezelin wil prof. Palache niet weten.

Hij verzekerde aan het eind, dat zijn onderwijs van dat van zijn voorganger, prof. Elhorst, niet wezenlijk zal verschillen.

En we nemen dat grif aan.

Wat is het onderscheid tusschen een modernistischen Jood en een modernistischen Hervormde?

Alleen de afkomst verschilt.

Maar de opvattingen zijn verwant.

De modernisten kunnen gerust zijn.

De zaak wordt op denzelfden voet voortgezet.

— Door Amerika.

Van verschillende kanten vraagt men mij, waarom de artikelen onder bovenstaand opschrift in langen tijd niet zijn vervolg.

Ik kan daarop kort antwoorden: er was de laatste weken geen plaats voor.

Vaste rubrieken gaan natuurlijk voor.

Maar zoodra er weer een plekje open is, hoop ik de artikelen te hervatten.

— Aan Kerkeraden en besturen van Vereenigingen.

Men gelieve mij geen uitnodigingen om te preken of te spreken te zenden.

Ik kan werkelijk geen tijd vinden om er aan te voldoen.

Men make mijn drukke korrespondentie daardoor niet nog drukker.

Zoodra het mij mogelijk is op te treden, hoop ik er wel kennis van te geven.

Zouden misschien onze bladen hiervan een kort berichtje willen maken onder Kerknieuws?

HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

Een Roomsche jubileum.

De week, die we bij het verschijnen van dit nummer van ons blad bijna ten einde zijn, is voor de Roomsche opvoeding van ongemeene beteekenis geweest.

Immers in die week was het vijftienvig jaar geleden, dat frater Sigebertus Rombouts het klooster binnentrad, — en 't was twaalf en een half jaar geleden, dat „Ons eigen Blad“, het Tijdschrift voor practische Roomsche opvoeding, de veertiendaagsche periodiek, waarvan fr. Rombouts de Hoofdredacteur en de ziel is, voor 't eerst werd uitgegeven.

Geen wonder, dat de genoemde perszuster het niet laten kon een feestje te vieren. Een feest, dat men op zeer sympathieke wijze ordende. Immers er is in het jongste nummer van „Ons eigen Blad“ niets, dat naar bluff lijkt. De omslag is zelfs dezelfde van steeds, en de gestyleerde duif, die den zevenvoudigen geesteszeggen uitzendt, siert als immer de kaft.

Maar het blad is meer dan dubbel dik, vergeleken bij een gewoon nummer; en tegenover de titelpagina vinden we een buitengewoon mooi portret van den genialen paedagoog met zijn intelligenten kop.

Er is reden Roomsche Nederland geluk te wenschen met hetgeen het in deze week heeft beleefd.

Daarbij hebben wij reden enkele opmerkingen te maken naar aanleiding van den inhoud van dit nummer.

In de eerste plaats vestigen we de aandacht op een feit, dat al heel sterk moet opvallen.

Na een „Ter Inleiding“ toch, waarin een verklaring gegeven wordt, waarom dit feestnummer van „Ons eigen Blad“ verschijnt, krijgen we het eerste artikel, dat over de beteekenis van fr. Rombouts handelt, gelijk al de artikelen in dit nummer op hunne wijze doen. Maar nu treft ons buitengewoon het opschrift van dit artikel! Het is: „Een gids bij Bavinck's paedagogische werken“.

Dit opschrift is zeer merkwaardig. Immers, we wisten wel, dat fr. Rombouts een dergelijken gids schreef. We wisten ook, dat dit werk zoowel door protestanten als door Roomschen zeer op prijs wordt gesteld — maar we wisten niet, dat nog steeds dit werk van Rombouts, en daarmee ook het werk van Bavinck zoozeer werd hooggeacht, dat hij een jubileum van den geleerden schrijver het eerste artikel gewijd kon worden aan het aan beide zijden van de reformatorische scheidslijn zoozeer gewaardeerde werk.

Dan — nog in 1925 kan deze uitspraak — die in het bedoelde artikel voorkomt — gedaan worden: „waar wij in Nederland nog een grooter werk over de algemeene en wijsgeerige paedagogische vraagstukken missen — het boek van de Hovre is als een welkome bijdrage in die richting te begroeten — daar was Bavinck wel een aangewezen hulp. Maar hoe na Bavinck ons verwant zij, zonder correctorium dreigen niet vakkundigen bij de studie van zijn geschriften toch het katholieke inzicht mis te loopen. Nu bracht Sigebertus ons dit gewenschte Roomsche verbeterchrift.“

Zóó spreekt men op een feest!

Dat wil dus zeggen, dat men gereede erkent, dat nog immer Bavinck's werk het belangrijkste is voor dezen kring van Roomsche paedagogen. O, ja zeker, men aanvaardt het met een „correctorium“, met een verbetering, maar Bavinck is toch voor de algemeene en wijsgeerige paedagogische vraagstukken nog „een aangewezen hulp“.

Met zeer groote vreugde constateeren we dit feit.

Om meer dan één reden. Omdat het een eere beteekent voor ons gereformeerd beginsel. Omdat het wijst op de eenheid, die er in grondbeginselen blijkt te zijn tusschen Rome en ons. Omdat wij Bavinck befhadden en zijn gedachten eeren, en het ons immers goed doet, dat ook anderen hem de tol hunner hoogachting brachten. Maar ook om iets anders.

Er zijn in onzen tijd menschen, ook onder ons, die schijnen te denken, dat Bavinck toch feitelijk geen man was, om rekening mee te houden. Die nieuwere psychologen, vooral, wanneer ze uit Duitschland komen, weten het veel beter. Laten dezulken oppassen, dat niet anderen, speciaal Roomschen, gaan strijken met de rijke erfenis door iemand als Bavinck ons nagelaten.

O, neen, we denken er niet aan Dr Bavinck heilig te verklaren. En ook hij was niet onfeilbaar. Er mag zeker ook op zijn werk wel critiek geoeffend worden. Maar — dan zulk eene als de groetheid van Bavinck verdient. En speciaal denken we hier b.v. aan het boek van den heer Brederveld over de „Leer der Zielsvermogens“. Een werk, dat we, wijl het ons niet ter recensie werd toegezonden, hier niet verder kunnen bespreken.

Maar al blijven we ook tegenover Bavinck onze vrijheid behouden — hem wegwerpen, zoals sommigen in onzen tijd schijnen te willen — dat is een oneer voor onszelf. En ook de Roomschen kunnen ons dat leeren. En zij zeggen het ons in het jubileumnummer van „Ons eigen Blad“.

Een tweede opmerking, die we moeten maken bij deze gelegenheid, is er eene, die van ietwat anderen aard is.

In het woord ter inleiding van het bedoelde feestnummer wordt meegedeeld, dat de jubileerende periodiek thans 1900 abonnees heeft. Dat zou niet zulk een vreeselijk groot aantal zijn voor Roomsche Nederland, indien er niet veel meer paedagogische tijdschriften bestonden onder hen. Dit Tijdschrift is speciaal voor practische Roomsche opvoeding.

Toen ik dit las, dacht ik: wij, christenen van Nederland, hebben maar één tijdschrift voor paedagogiek — theoretische en practische —. Naast onze „bladen“, maar één tijdschrift! Voor gereformeerden en hervormden, voor G. S. V. en voor Chr. Nat en voor Chr. V. O.

En hebben wij negentienhonderd abonnees? Ach neen, — misschien even de helft.

Zeker, we hebben meer abonnees dan de „neutrale“ tijdschriften. En we zijn daarom soms erg tevreden. Maar toch is dat tenslotte een kleine eer. Immers we vergelijken onze liefde voor het onderwijs toch gemeentlijk ook liever bij iets anders dan bij de „neutrale“ liefde?

Zou er onder ons niet wat meer belangstelling kunnen bestaan voor hetgeen wij „ons eigen blad“ kunnen noemen?

„Het paedagogisch Tijdschrift voor het Chr. Ond.“ heeft niet te klagen. Maar het zou ook niet oirbaar zijn te roemen.

Tenslotte: leerzaam is voor ons hetgeen in het genoemde jubileumnummer gezegd wordt over de houding van fr. Rombouts tegenover het Montes-

sorianisme. In Malmberg's Paedagogische Bibliotheek verscheen van zijn hand: „Montessorianisme, Uiteenzetting en Critiek“.

Uit de Inleiding van dat boek wordt aangehaald deze zin: „Dat wij katholieken niet terstond als hongerigen op het nieuwe stelsel zijn aangevallen, is natuurlijk. Wij hebben nu eenmaal onze vaste groote grondbeginselen, die sinds eeuwen de proef der practijk met eere hebben doorstaan en als de paedagogische markt wat nieuws brengt, kan dat voor ons slechts waarde hebben, inzooverre het zich met onze beproefde principieën laat vereenigen“.

Zouden we dezen zin niet zonder eenige verandering kunnen overnemen, indien we voor „Wij katholieken“ lezen: „Wij Gereformeerden“?

En terecht merkt Rombouts, ook geheel in onzen geest, daarna op, dat het bezit van eigen groote principes, natuurlijk niet uitsluit, dat wij het bruikbare van anderen overnemen.

Natuurlijk niet.

Maar „niet als hongerigen afvliegen op nieuwe stelsels“. Buitengewone voorzichtigheid is steeds een kenmerk geweest van Roomsche paedagogen, ook al durfden ze de dingen — ik denk b.v. aan Ludwig Auer — werkelijk wel zeggen. Groote voorzichtigheid siert ook fr. Rombouts.

Zouden wij ook hier niet iets kunnen leeren? Althans enkele „snellen“ onder ons?

Intusschen danken wij het „Redaksie-Komitee“, dat dit jubileumnummer verzorgde. We zijn er een keurige beschrijving van den persoon en het werk van fr. Rombouts, dien ik den Roomschen Bavinck zou willen noemen, rijker door geworden.

En zoals de Roomschen aan Bavinck veel hadden, hopen wij ook van Rombouts nog veel te ontvangen. Zij het dan ook, dat wij op meer dan één plaats een „correctorium“ zullen noodig keuren.

J. WATERINK.

WIJSBEGEERTE.

Wijsbegeerte in steen.

XII.

Wanneer we gaan spreken over hetgeen, naar ons inzien, leidend beginsel moet zijn bij het bouwen van een woning voor een gezin, dan moet er al dadelijk worden gewaarschuwd tegen misverstand.

Wat we een vorig maal zeiden omtrent het type van het tegenwoordige huis, waarin de geest van den tijd te herkennen valt, gaf iemand aanleiding om mij te vragen, of nu ik heusch dacht, dat al de architecten, die een huizenblok ontwierpen, waarin de persoonlijkheid van het gezin niet te herkennen is, werkelijk menschen zouden zijn, die ook om de waarde van het gezin niet geven. Nu is het stellen van deze vraag op zichzelf reeds een bewijs voor het misverstand, dat bij den vrager bestaat.

Immers er zijn duizenden uitingen van den geest des tijds, die zonder critiek worden overgenomen en er zijn talloze fouten in de levenshouding der menschen, die als een tweede natuur zijn geworden.

Maar al dadelijk moet dan toch in zulke gevallen het bezwaar worden gemaakt, dat er van een bewust verrichten van eenige handeling, waaraan de bedoelde fout kleef, moeilijk kan worden gesproken. En juist op bewust handelen, ook bij het neerleggen van bepaalde gedachten in het op zichzelf doode steenmateriaal, wilden we aandringen.

In de tweede plaats doen we opmerken, dat een levensbeschouwing evengoed spreekt in hetgeen men niet doet, als in hetgeen men wel doet.

En dat men niet de gedachte, dat het gezin een eigen individualiteit is, in zijn bouwwerk legt, is op zichzelf reeds een belijdenis.

Zoo versta men mij dus wel. Er is een sprake van den geest van den tijd, een taal, die we hooren in datgene, wat er door mannen van naam wordt gepubliceerd. Maar de levensbeschouwingen derzulken hangt met veel andere dingen saam — en er zijn vele dingen, als consequentie, welke ze niet zeggen, en ook niet bewust bedoelen; maar die dan toch zichtbaar worden, zoodra de beschouwing in bouwwerk tot uiting wordt gebracht.

Wanneer we nu trachten, onze gedachten omtrent den eisch voor hetgeen in het bouwwerk, dat we „huis“ noemen, aan levensbeschouwing naar voren moet komen, weer te geven, dan willen we ons wachten voor de fout, waarin anderen vervielen. Het is de fout, die men maakte, wanneer men dacht een beschouwing te kunnen „maken“. Een beschouwing is er, — en wanneer ze er is, dan zal ze ook, wanneer een waarachtig kunstenaar aan het werk gaat, naar voren komen. Alleen maar, dit lijkt ons een fout van velen, de juiste beschouwing omtrent hetgeen onderwerp is van onze bespreking, ontbreekt maar al te veel. Wat wijsgeerig op half heidensch en half ultra modern standpunt staande menschen als waarheid verkondigen, wordt maar al te veel als „evangelie“ nagepraat.

Er kan dan m.i. ook geen sprake van zijn, dat hier nog eens weer een repetitie gegeven wordt,